

SXEDIO.E59

1.5 1925: Η ΚΥΠΡΟΣ ΚΗΡΥΣΣΕΤΑΙ ΑΠΟΙΚΙΑ. ΜΕ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΕΠΙΦΕΡΟΝΤΑΙ ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΜΕ ΑΥΞΗΣΗ ΤΟΥ ΑΡΙΘΜΟΥ ΤΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ ΣΕ **24: 12** ΕΛΛΗΝΕΣ, **9** ΕΝΝΕΑ ΒΡΕΤΤΑΝΟΙ ΚΑΙ **3** ΜΩΑΜΕΘΑΝΟΙ

Ενώ η Βρετανία αρνείτο να ικανοποιήσει το αίτημα των Κυπρίων για ένωση αποφάσισε να ικανοποιήσει μερικά από τα άλλα αιτήματα των Κυπρίων όπως ήταν η διεύρυνση του Νομοθετικού Συμβουλίου με την ελπίδα ότι θα εξασφάλιζε τη συνεργασία των Ελλήνων της Κύπρου.

Ετσι όταν την **1η Μαΐου 1925** κήρυξε την Κύπρο σε Αποικία και μετονόμασε τον Υπατο Αρμοστή σε Κυβερνήτη έδωσε στην τοπική Κυβέρνηση την εξουσία να αυξήσει τα μέλη του Νομοθετικού Συμβουλίου σε **22**.

Με αυτόν τον τρόπο τα Χριστιανικά μέλη αυξάνονταν από **9** σε **12**, ώστε να ικανοποιείτο το αίτημα των Χριστιανών ότι αποτελούσαν την πλειοψηφία.

Επειδή όμως ήθελε να συνεχίσει να κρατά τις ισορροπίες στο Νομοθετικό και να έχει το απάνω χέρι αύξηση και τον αριθμό των διοριζομένων επίσημων μελών από **6** σε εννέα και έτσι επιτύγχανε πάλι την ισοψηφία **12** με **12** με τις τρεις ψήφους των Μωαμεθανών.

Ακόμα ο Κυβερνήτης διατηρούσε το βέτο στο Νομοθετικό και τη νικώσα ψήφο που θα έγερνε, όταν χρειαζόταν, την πλάστιγγα υπέρ της τοπικής κυβέρνησης.

Παράλληλα αύξησε τις εκλογικές περιφέρειες για τους Έλληνες σε **12** και έτσι η κάθε εκλογική περιφέρεια ή Ναχιές θα ψήφιζε τώρα από ένα βουλευτή αντί από τρεις στις τρεις περιφέρειες που υφίσταντο από το **1882** δηλαδή της Λευκωσίας-Κερύνειας, της Λάρνακας- Αμμοχώστου και της Λεμεσού -Πάφου.

Για τους Οθωμανούς διατηρήθηκαν οι τρεις έδρες στους τρεις υφιστάμενους εκλογικούς νόμους.

Οι νέες περιφέρειες ήταν: Κυθραίας, Ορεινής, Λεύκας, Μόρφου, Κερύνειας, Αμμοχώστου, Μεσαορίας

και Καρπασίας, Λάρνακας (δύο Ναχιέδες, Λεμεσού, (Αυδήμου και Κοιλανίου), Πάφου, Χρυσοχούς και Κελοκεδάρων.

Οι βουλευτές θα συνέχιζαν να δίνουν όρκο πίστης στο Βασιλέα. Ο όρκος είχε ως εξής: "Εγώ ο ...Α.Β. ορκίζομαι ότι θα είμαι πιστός και θα συμπεριφέρομαι με αληθή υποτέλεια στην Α. Μεγαλειότητα το Βασιλέα Γεώργιο τον Ε, τους κληρονόμους και διαδόχους του σύμφωνα με το Νόμο. Και έτσι ο Θεός ας είναι βοηθός".

Το σχετικό διάταγμα για τις αλλαγές έχει ως εξής:

" Τα Αυτοκρατορικά ανοικτά γράμματα δίδουν στην Κύπρο το όνομα " Αποικία", εις δε τον πρώτο άρχοντά της το όνομα "Κυβερνήτης". Ορίζουν ότι ο Κυβερνήτης πριν από την ανάληψη των καθηκόντων του πρέπει να ορκίζεται ενώπιον του Αρχιδικαστή ή άλλου Δικαστή του Εφετείου.

Προνοούν για Εκτελεστικό Συμβούλιο, του οποίου η σύσταση κανονίζεται από ιδιαίτερες οδηγίες, δίδεται όμως το δικαίωμα στον Κυβερνήτη να παύει μέλος του Εκτελεστικού μέχρις ότου η παύση αυτή εγκριθεί ή ακυρωθεί από το Στέμμα.

Προνοούν για Νομοθετικό Συμβούλιο, του οποίου η σύσταση κανονίζεται με ιδιαίτερο διάταγμα, ημερομηνίας 6 Φεβρουαρίου 1925, διατηρούν δε το υφιστάμενο Νομοθετικό μέχρις ότου αυτό διαλυθεί από τον Κυβερνήτη.

Δίδεται στον Κυβερνήτη το δικαίωμα να αρνεϊται επικύρωση νόμων που θα ψηφισθούν από το Νομοθετικό.

Διατηρείται το δικαίωμα του στέμματος να νομοθετεί για τη νήσου με διάταγμα "εν Συμβουλίω".

Δίδεται στον Κυβερνήτη δικαίωμα εκχώρησης γαιών τις οποίες το Στέμμα δικαιούται να εκχωρήσει.

Ο Κυβερνήτης διορίζει δικαστές, διοικητές, ειρηνοδίκες και όλους τους αναγκαίους υπαλλήλους, οι οποίοι θα κατέχουν το αξίωμα εφόσον θέλει το Στέμμα.

Δικαιούται να απολύει υπαλλήλους εκτός από

εκείνους οι οποίοι διορίζονται από το Στέμμα και εκείνους των οποίων η σύνταξη δεν υπερβαίνει τις **200** λίρες.

Επίσης δικαιούται να αναστείλει υπαλλήλους που διορίστηκαν από το Στέμμα μέχρις ότου αποφασίσει γι' αυτό το Στέμμα.

Ο Κυβερνήτης θα έχει το δικαίωμα να παρέχει χάρη σε υποδίκους, όπως η μαρτυρία είναι αναγκαία για την κατηγορία, επίσης δε να παρέχει χάρη σε καταδίκους.

Ορίζονται τα εξής ποσά ως τακτική επιβάρυνση στις προσόδους της νήσου:

Μερίδιο της Κύπρου στο τουρκικό χρέος **92.799.11.3**. Μισθός Κυβερνήτη **3.600**, συντήρηση Κυβερνείου **1.300**, μισθοί δικαστών και δικαστικές δαπάνες **25.000** λίρες και μισθοί υπαλλήλων οι οποίοι θα είναι μέλη του Νομοθετικού **10.000** λίρες.

ΒΑΣΙΛΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ

Οι βασιλικές οδηγίες που δόθηκαν στον Κυβερνήτη παρέχουν το δικαίωμα σ' αυτόν να επιβάλλει στους δημόσιους υπαλλήλους όρκον υποτελείας. Ορίζουν όπως το Εκτελεστικό αποτελείται από τέσσερις δημόσιους υπαλλήλους οι οποίοι θα διορίζονται από τον Κυβερνήτη ως μέλη του Εκτελεστικού.

Δίδουν το δικαίωμα στον Κυβερνήτη να διορίζει τρία πρόσθετα μέλη στο εκτελεστικό από τους ιθαγενείς τα οποία να καλεί σε συνεδρία μόνο όταν έχει ανάγκη τη συμβουλή τους.

Το Εκτελεστικό Συμβούλιο δεν θα συνέρχεται παρά μόνο όταν συγκαλείται από τον Κυβερνήτη, δύο δε μέλη αυτού και ο Πρόεδρος θα αποτελούν απαρτία.

Οι οδηγίες περαιτέρω προνοούν για κανονισμούς που θα τηρούν κατά τη νομοθεσία, ορίζουν δε περιπτώσεις κατά τις οποίες ο Κυβερνήτης δεν δικαιούται να εγκρίνει νόμους που ψηφίστηκαν από το νομοθετικό, προνοούν για δημοσίευση ετήσιας συλλογής των νόμων που ψηφίστηκαν, για τήρηση των πρακτικών του Νομοθετικού και για ετήσια αποστολή στο στέμμα, της Κυανής Βίβλου της νήσου.

Επίσης ορίζουν όπως όλοι οι δημόσιοι υπάλληλοι διορίζονται εφ' όσον ευαρεστείται το Στέμμα.

Οι οδηγίες προνοούν για κανονισμούς που θα τηρούν κατά τη νομοθεσία, ορίζουν δε περιπτώσεις κατά τις οποίες ο Κυβερνήτης δεν δικαιούται να εγκρίνει νόμους που ψηφίστηκαν από το Νομοθετικό, προνοούν για δημοσίευση ετήσιας συλλογής των νόμων που ψηφίζονται, για την τήρηση των πρακτικών του Νομοθετικού, και για την ετήσια αποστολή, στο Στέμμα της Κυανής Βίβλου της νήσου.

Επίσης ορίζουν όπως όλοι οι δημόσιοι υπάλληλοι διορίζονται εφ' όσον ευαρεστείται το Στέμμα.

Η εφημερίδα "Ελευθερία" στις **2.5.1925** έδινε και τις λεπτομέρειες των αλλαγών που σημειώνονταν στο Νομοθετικό και τόνιζε για τους ψηφοφόρους και τους εκλέξιμους:

ΨΗΦΟΦΟΡΟΙ: Οι ψηφοφόροι πρέπει να είναι άρρενες, βρετανοί υπήκοοι ή να έχουν κατοικήσει στη νήσο πέραν των πέντε χρόνων, ηλικίας **21** ετών, που πληρώνουν κτηματικό φόρο. Αποκλείονται από του να ψηφίσουν σε εκλογή εκείνοι οι οποίοι χρησιμοποιήθηκαν από υποψήφιο με αμοιβή ως αντιπρόσωποι του ή γραμματείς ή αγγελιαφόροι του ή υπό οποιανδήποτε άλλη ιδιότητα.

ΕΚΛΕΞΙΜΟΙ: Εκλέξιμοι δεν μπορούν να είναι:

Δικαστές, δημόσιοι εργολάβοι, όσοι έχουν ηλικία κάτω από τα **25** χρόνια, οι μη βρετανοί υπήκοοι, εκείνοι που δεν γνωρίζουν να μιλούν, να διαβάζουν και να γράφουν μια από τις τρεις γλώσσες δηλαδή την Αγγλική, Τουρκική, Ελληνική, εκείνοι που δεν είναι εγγεγραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους, εκείνοι που δεν αποκαταστάθηκαν ως πτωχεύσαντες, οι απολυθέντες από την Κυβερνητική υπηρεσία για ανηθικότητα, όσοι διαγράφηκαν από τον κατάλογο των δικηγόρων και όσοι καταδικάστηκαν σε φυλάκιση πέραν των έξι μηνών μέχρις ότου λήξει η ποινή τους.

ΟΡΚΟΣ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ: Τα μέλη του Νομοθετικού Συμβουλίου πρέπει πριν καταλάβουν τις έδρες τους και ψηφίσουν, πρέπει να δώσουν τον εξής όρκο:" Εγώ ο ...Α.Β. ορκίζομαι ότι θα είμαι πιστός και θα συμπεριφέρομαι με αληθή υποτέλεια στην Α. Μεγαλειότητα το Βασιλέα Γεώργιο τον Ε, τους κληρονόμους και διαδόχους του σύμφωνα με το Νόμο. Και έτσι ο Θεός ας είναι βοηθός".

ΑΚΥΡΩΣΗ ΕΚΛΟΓΗΣ: Η ακύρωση της εκλογής θα υποβάλλεται μέσα σε δεκαπέντε ημέρες από τη δημοσίευση του αποτελέσματος με αναφορά στο ανώτατο δικαστήριο και θα δικάζεται από αυτό.

Το διάταγμα ορίζει σε περιπτώσεις διαφθοράς συνείδησης που δύνανται να ακυρώσουν την εκλογή τις εξής περιπτώσεις διαφθοράς συνείδησης που μπορούν να ακυρώσουν την εκλογή: Κεράσματα, απρεπής επιρροή, δωροδοκία και πλαστοπροσωπία.

Η πρώτη γενική εκλογή ορίζεται όχι αργότερα από τους έξι μήνες από την ημέρα κατά την οποία το διάταγμα θα τεθεί σε ισχύ με προκήρυξη του κυβερνήτη.

ΑΠΑΡΤΙΑ: Το Συμβούλιο αποτελεί απαρτία με τα έξι μέλη. Μόνο ο κυβερνήτης μπορεί να εισηγηθεί ψήφισμα ή για την επιβολή φόρου ή μέλος που έχει εξουσιοδοτηθεί για τον σκοπό αυτό από τον Κυβερνήτη.

Το βασιλικό διάταγμα διαβάστηκε σε ειδική τελετή στην πλατεία των Δικαστηρίων στη Λευκωσία από το διοικητή Λευκωσίας Χαρτ Νταίηβις στην παρουσία του Αρχιεπισκόπου, του Μουφτή, των επισήμων της κυβέρνησης, του δημάρχου Λευκωσίας και πολλών άλλων επισήμων.